

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Komparace francouzských protektorátů Tunisko a Maroko

Autor práce: Ondřej Rada (R17M0259P)

Oponent diplomové práce: JUDr. Bc. Jan Podola, Ph.D.

Posudek zpracován dne: 19. 4. 2022

Maghreb (al-Maghrib, západ) lze vymezit jako území v severní Africe od Héraklových sloupů (Gibraltar) po Egypt. Díky své **úrodnosti a surovinovým zdrojům** byl odedávna cílem **kolonizačních snah** řeckých (Kyrenaika), fénických (Kartágo), římských (Africa), vandalských (vražda sv. Augustina), byzantských, arabských, osmanských. Panské války ovlivnily vývoj oblasti na celá staletí. Féniciáné namísto Egyptanů sehráli roli zprostředkovatele mezi středomořím a subsaharskou Afrikou. Nejvýznamnější kolonizace Maghrebu se však odehrála v 19. a 20. století, kdy se oblast dostala do sféry vlivu **evropských mocností** (Anglie, Francie, Španělsko a též císařské Německo); logicky z důvodu úpadku Osmanské říše („nemocný muž na Bosporu“). Z tohoto pohledu lze považovat dějiny uvedeného regionu za významné též pro dějiny evropské. Uvedené lze doložit na příkladu francouzského Alžíru, na který se Francie dívala jako na součást svého území a také ho tak spravovala na rozdíl od protektorátů Marockého a Tuniského. Podle Ch. de Gaulla totiž „Středozemní moře protéká Francií“. Dekolonizace Alžíru, protažená z tohoto důvodu do šedesátých let 20. století, by mohla vydat na samostatnou kvalifikační práci.

Význam tématu v **dnešní době** však nemusíme dokládat jen obecně platným argumentem, že „*mezi právními dějinami zdánlivě teritoriálně vzdálených zemí, navíc v několik desetiletí trvajícím časovém odstupu, může existovat **přímá souvislost** (zvýrazněno oponentem), což je dalším důkazem pro ..... opakovaně proklamované tvrzení, že snaha rušit na právnických fakultách povinnou výuku právních dějin je poněkud nešťastná a krátkozraká...*“.¹

Citujeme-li čl. 2 Bardské smlouvy – „*Aby usnadnila vládě Francouzské republiky splnění opatření, která je třeba přijmout, a aby bylo dosaženo cíle, který si předsevzaly smluvní strany, Jeho Výsost tuniský Bej souhlasí s tím, aby francouzská vojenská moc nechala obsadit všechny body, které uzná za vhodné, aby zajistila obnovení pořádku a bezpečnost hranice a pobřeží. Toto obsazení skončí, až francouzské a tuniské úřady*

---

¹ Vyřčeno v Balík, S. Bardská smlouva a okolnosti vzniku francouzského protektorátu v Tunisku. Dostupné online zde https://is.muni.cz/el/law/jaro2020/MV217K/um/PF_MU_-_Mimoevr._prav._dejiny_-_studijni_materialy_-_3._cast.pdf.

uznají, po společné dohodě, že místní správa je schopna zajistit udržení pořádku.“ – spolu s následujícím hodnocením pozice osmanského sultána „osmanský sultán francouzskou okupaci odmítl a argumentoval trvajícím formální suverenitou Osmanské říše nad Tuniskem, v žádném případě nedisponoval reálnými možnostmi, jak francouzský postup zastavit. Paříž ostatně jasně prohlásila, že jakýkoli pohyb tureckého válečného námořnictva vně Dardanel bude považovat za akt protifrancouzské agrese“.²

A dále Hitlerův výnos o zřízení protektorátu Čechy a Morava, kde se uvádí, že „Po tisíc let náležely k životnímu prostoru německého národa česko-moravské země. Násilí a nerozum vytrhly je svévolně z jejich starého historického okolí a posléze jejich zapojením do umělého útvaru Česko-Slovenska vytvořily ohnisko stálého neklidu. Od roku k roku zvětšovalo se nebezpečí, že z tohoto prostoru – jako již jednou v minulosti – vyjde nové nesmírné ohrožení evropského míru. Neboť česko-slovenskému státu a jeho držitelům moci se nepodařilo organisovati rozumně soužití národních skupin, v něm svémocně spojených, a tím probuditi a zachovati zájem všech zúčastněných na udržení jejich společného státu. Tím však prokázal svou vnitřní neschopnost k životu a propadl proto nyní také skutečnému rozkladu. Německá říše však nemůže v těchto pro její vlastní klid a bezpečnost stejně jako pro obecné blaho a obecný mír tak rozhodně důležitých oblastech trpěti žádné trvalé poruchy. Dříve nebo později musela by nésti nejtěžší důsledky jako mocnost dějinami a zeměpisnou polohou nejsilněji interesovaná a spolupostížená. Odpovídá tudíž příkazu sebezáchovy, jestliže Německá říše jest rozhodnuta zasáhnouti rozhodně k zajištění základů rozumného středoevropského řádu a vydati nařízení, která z toho vyplývají. Neboť dokázala už ve své tisícileté dějinné minulosti, že díky jak velikosti, tak i vlastnostem německého národa jediná jest povolána řešiti tyto úkoly“.³

Pak je **zjevný argument**, jaký byl v současné době použit pro neospravedlnitelnou ruskou agresi na Ukrajinu.

Samozřejmě je platný i důvod zpracování tématu uváděný samotným diplomantem, že zpracované látky je, s výjimkami uvedenými výše, pohříchu **málo**.

Zadána byla práce 29. 3. 2021. Termín jejího odevzdání byl stanoven do 31. 3. 2022. Termín odevzdání **byl dodržen**.

V **zásadách pro vypracování** je kromě úvodu a závěru vznesen požadavek na obsah diplomové práce v členění – Prvorepublikové pojetí protektorátu z pohledu mezinárodního práva veřejného, Vznik a vývoj francouzského protektorátu Tunisko, Vznik a vývoj francouzského protektorátu Maroko, Výkon francouzské moci v protektorátech, Porovnání francouzských protektorátů s Protektorátem Čechy a Morava a Rozpad francouzských protektorátů.

Předepsané zásady pro vypracování (včetně rozsahu textu, literatury a poznámkového aparátu) **byly dodrženy**, diplomová práce uvedené kapitoly obsahuje i s podrobnějším členěním na podkapitoly.

---

² Svoboda, T. Bardská smlouva a institut protektorátu. Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Plzeň 2011, s. 20.

³ Dostupné on-line zde <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1939/028-1939.pdf>.

Na str. 9 si oponent dovoluje **opravit** datum konání Berlínského kongresu na rok 1878 a **doplnit** motivaci Německa k ústupku ve věci zřízení francouzského protektorátu v Tunisku snahou zaměřit francouzskou zahraniční politiku jiným směrem než k francouzsko-německým vztahům po prohrané prusko-francouzské válce.

V pojednání o výkonu moci v Protektorátu Čechy a Morava na str. 37 hovoří diplomant o **zvláštních soudech**, u nichž mělo řízení probíhat způsobem podobným zkrácenému řízení podle občanského soudního řádu. Z kontextu však spíše vyplývá, že diplomant mohl mít na mysli zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem **podle trestního řádu**.

Jinak je práce velmi zdařilá, oponent by na tomto místě vyzdvihl především množství odkazů na články z **dobového tisku**, vystihující nálady širšího obyvatelstva na věc s tím, že již tehdy se o formě správy daných území objevovaly pochybnosti.

Z věcného i formálního pohledu tedy diplomová práce vyhovuje, je **způsobilá obhajoby**, oponent navrhuje její **výborné hodnocení**.

Při obhajobě by se diplomant mohl věnovat otázkám

Jaký vliv měl „skok Pantera do Agadiru“ na vznik francouzského protektorátu v Maroku?

Jaký je rozdíl mezi protektorátem a mandátním územím podle čl. 22 Paktu o Společnosti národů?

JUDr. Bc. Jan Podola, Ph.D.